

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob no-
deljah Din 1.—

TABOR* iznaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
dnevno naslednjega dne ter stane
mesečno no pošt D 10.—, za ino-
stano D 15.—, dostavljen na dom
D 11.—, na izkaniče D 10.—
Inzerati po dogovoru.

Naroda se pri upravi, TA-
MARIBOR, Jurčičeva

Poštnina plačana v goštolni.

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob no-
deljah Din 1.—

UREDNISTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. Št. poslovalnice ra-
čun št. 11/87.

Na naročila brez denarja se ne
vzira. — Rokopis se ne vrača.

Leto: III.

Maribor, četrtek 17. avgusta 1922.

Številka: 184.

Po sokolskih slavnostih.

Maribor, 16. avgusta.

Dnevi, posvečeni Sokolstvu, so za nami. Vsem, ki so bili priča ljubljanskih slavnosti, ostanejo trajni spomini na to manifestacijo narodne volje, kakor se jih malo doživi v življenju. Pravimo: narodne volje, zakaj narodna volja se ne meri po kvantiteti, temveč po kvaliteti. V Ljubljani se je zbralo vse, kar je za našo državo, za Jugoslavijo. Zbrali so se zastopniki vseh ljudskih slojev in razredov, zastopniki vseh strank, ki stoje na stališču pozitivne državne misli, ne glede na to, kako si sicer zamišljajo praktično rešitev raznih vprašanj. Zbrali so se člani vlade. Tu sta bila kralj in kraljica. Tu je bil predsednik parlamenta, pa visoki vojaški funkcionarji. Tisoči vojakov so se bratili z našimi Sokoli. Vojaki iz vseh pokrajin, vseh treh plemen, vseh ver. Reprezentanti dinastije, vlade in parlamenta. Reprezentanti naroda in vojske. Prihiti so tudi zastopniki priateljstvih narodov. Predvsem bratje Čehi. Oni so dali Slovanstvu sokolsko misel in pri njih je Sokolstvo preživelo ves narod. Tudi drugi prijateljski narodi so poslali svoje zastopnike v Ljubljano, da nas počaste in pokažejo svoje simpatije. Imenujemo zlasti Francoze. Kdo bi opisoval še vse drugo, saj so o vsem tem izbrpno poročali ljubljanski listi. Mi vršimo le prijetno dolžnost, če spričo teh divnih dogodkov podčrtamo velikanski moralni uspeh ljubljanskega vsesokolskega zleta. — Vsak človek, ki mu slepa partizanska strast ne moti pravilnosti sodbe in jasnosti mišljenja, mora priznati: Sokolstvo je triumfiralo. Idiotska je misel, da je Sokolstvo brez ideje, kakor to trde nekateri zaslepljeni iz orlovskih vrst. Kaj naj giblje te ogromne mase, kaj sije vsakemu posamezniku z obraza in kaj mu kipi v sreči? Kako bi pač bila tako veličastna manifestacija le navadna parada? Idiotsko so take trditve in tembelj vredne obojanja, ker izvirajo iz premišljene zlobnosti in nevoščljivosti, iz nizkih človeških instinktov. Toda življenje gre svojo pot. Njegov razvoj se ne da zadržati s poleni, ki jih mečejo iz svojih zakotkov bornirani konzervativci. Sokolska ideja je silna, polna mladosti in življenja. Sokolstvo je najdrznejša personifikacija slovanske ali socialno-reakcionarne primise. V Sokolstvu se lahko udeležuje vsak Slovan, ki spoštuje pravice in priznava dolžnosti. Pravice in dolžnosti svoje in svojega bližnjega.

Kar se pa tiče specialno našega Jugoslov. Sokolstva, moramo podčrtati, da je ljubljanski zlet pokazal utrditev narodnega jedinstva. Narodno jedinstvo, kakor ga razume Sokolstvo, ne pomeni brezpogojnega zanikanja plemenskih tradicij, ker to ni potrebno, če je volja skupna in cilj isti. Ne pomeni te ali one politične dogme, ker Sokolstvo ne peča s politično prakso, ampak prepričanja vsa ta vprašanja parlamentu. Sokolstvo pa najodločneje pobija nezdravo, prazno, zastarelo malikovanje prošlosti na škodo skupni narodni bodočnosti. Sokolstvo gleda v bodočnost in misli tako, kakor bo mislila nova generacija, ki ne bo obremenjena z dediščino predvojnih razmer. Zato so v Sokolstvu zedinjeni tudi oni, ki so iz politično-taktilnih ozirov v opoziciji proti sedanjim vladam. S tem so sijajno ovržene klevete, da je sokolstvo vladna institucija (!). Sokolstvo je bilo in ostane pred in po raznih vladnih koalicijskih odločbah kakor en mož, pa bo branilo državo in njene interese. Država je nujna forma družabne

Kralj in kraljica na potu skozi Maribor.

Maribor, 16. avgusta. Danes ob 14. uri popoldne je privozil od juga dvorni vlak. Par minut pozneje pa je privozil avtomobil s kraljem in kraljico; kralj je bil v civilni obleki, vsled česar na kolodvoru navzoče občinstvo ni takoj spoznalo. Na kolodvoru je bil zbran oficirski zbor, v zastopstvu okraj. glavarja vladni tajnik dr. Poljanec, pol. nadsvetnik Kerševan, vodja obmejnega

pol. komisarijata dr. Brenčič itd. Kralj je vsem podal roko in se potem s posamezniki razgovarjal. V vlaku se je razgovarjal s pukovnikom Draškičem in poveljnikom podoficirske šole, pukovnikom Kneževičem. Ob 15. je vlak s kraljem in kraljico odvozil proti severu med burnimi ovacijami na kolodvoru mnogobrojno zbrano občinstvo. V kraljevem spremstvu je bil minister dvora Janković.

Razid londonskega sestanka.

Splošne nade v uspeh nove konference. — Nezaupanje zaveznikov v Avstrijo.

Francija si obvaruje proste roke.

London, 15. avgusta. (Izv.) Francoski ministrski svet se je na svoji seji v sredo bavil s položajem, ki je nastal vsled nesoglasja med zavezniki glede smernic, ki naj bi se podelile zastopnikom v reparacijski komisiji glede nemškega moratorija. Poincaré bo francoskemu zastopniku v reparacijski komisiji ponovno naročil, naj se upre dovolitvi moratorija. Če pa se bo kljub temu Nemčiji dovolil zaproseni moratorij, bo Francija podvzela vse varnostne korake, ki si je zavarovala že vnaprej popolnoma prosta roke.

Odhod francoske in belgijske delegacije.

London, 15. avg. (Izv.) Poincaré je položil na grob neznanega vojaka venec. Ob 11. uri popoldne je francoska delegacija pod vodstvom Poincaréja zapustila London. Tudi Theunis je odpoval z belgijsko delegacijo.

Optimizem angleških listov.

London, 15. avg. (Izv.) V poročilih o neuspehu londonskega sestanka povdarjajo angleški listi, da v tem še ni gledati konca »entente cordiale«. »Daily Express« pripisuje mnogo važnosti izjavi Poincaréja, da bo storil vse, da prepreči razdor.

Tudi Schanzer je optimist.

London, 15. avgusta. (Izv.) Vseled prekinjenja konference je Schanzer zelo trdil, da bi poravnal nesoglasja med Poincaréjem in Lloyd Georgem. Njegov predlog, naj se konferenca za šest ali osem tednov odgodi, je bil na angleški strani sprejet, s francoske strani pa samo pod pogojem, če bo Nemčija med tem časom zapadle obroke poplačala. Ker Angleži s tem niso bili zadovoljni, so se pogajanja razbila. V zaključnem govoru je povdarjal Schanzer, da se o reparacijah ne razpravljati ločeno od medzavezniskih dolgov. Kljub temu, da je konferenca končala z neuspehom, se odnosi med zavezniki niso poslabšali. To potrjuje dejstvo, da je Poincaré po končani konferenci z ostalimi delegati mieno razpravljajal o avstrijskem vprašanju.

ODHOD GROFA MANZONIJA.

Beograd, 16. avgusta. (Izvirno.) Dosedanji italijanski poslanik na našem dvoru grof Manzoni se je včeraj vrnil z Bleda, kjer ga je v posebni avdijenci sprejel kralj. Grof Manzoni je bil poslanik v Beogradu v času, ko so se reševala najtežja vprašanja med Jugoslavijo in Italijo. Te dni se povrne v Rim.

MADŽARSKA PRODUKCIJA VITEZEV Budimpešta, 15. avgusta. (Izvirno.) Danes popoldne je državni upravnik Horthy v prisotnosti nadvojvoda Jožefa in članov vlade podelil 239 častnikom in 360 vojakom za njihovo junaštvo v svetovni vojni viteštvo. Pri tej priliki je imel nagovor, v katerem se je novim članom viteškega stanu zahvalil za izkazana ju-

Nemška plačila zasebnih dolgov.

London, 15. avgusta. (Izv.) Izvedeniški odbor londonske konference je soglasno sklenil, da mora Nemčija tekom štirih tednov plačati zaveznikom prihodnji obrok v znesku dveh milijonov funtov sterlingov za poravnava zasebnih dolgov, nakar se bo tozadevna pogodba razveljavila. Končno priporočajo, naj bi zavezniške vlade glede teh plačil sklenile z Nemčijo posebne pogodbe, ki jih mora reparacijska komisija odobriti. Sprejeti sta bili nadalje poročili Poincaréja in Theunisa, v katerih pravita, da sta doprinesla za skupno stvar zaveznikov velike žrtve.

Nemčija plačuje.

Berlin, 16. avgusta. (Izv.) Ker nemška vlada na svojo prošnjo za zaustavitev mesečnih obrokov, ki jo je poslala francoski, belgijski, angleški in italijanski vladi, pričakovanega skupnega odgovora do danes ni sprejela, je danes nakazala francoskemu in angleškemu poravnalnemu uradu po 500 milijonov funtov sterlingov.

Zavezniki o vprašanju kreditov Avstriji.

London, 15. avgusta. (Izv.) Na plenarnem sestanku zaveznikov se je danes zvečer razpravljalo o noti, ki jo je predal avstrijski poslanik. V noti se naproša nadaljni kredit v znesku 15 milijonov funtov sterlingov. Delegati so bili soglasnega mnenja, da ne kaže malagati svojim davkoplačevalcem novih bremen v korist Avstrije, predno se njen finančni položaj dobro ne popravi. Vsi pa so mnenja, da poloma Avstrije in njega posledice ne smejo mirno gledati. Poincaré je predlagal, naj bi zveza narodov svojo preiskavo o položaju Avstrije izpolnila. Lloyd George je s tem predlogom popolnoma soglasen, pristavil pa je še, naj se zveza narodov opozori, da je zaveznikom silno težavno, dajati Avstriji še nadalje denarna sredstva na razpolago. Brez smisla bi bilo kovati nove načrte tam, kjer ni mogoče dobiti več novih kreditov. Zveza narodov mora dati vsa najboljše priporočila.

naštva ter jih pozval, naj tudi v bodoče posvetijo vse svoje moči službi domovine. (Bog ve, odkod te Horthy nabral te junake, o katerih je bilo med vojno le malo slišati!)

Borza.

Zagreb, 16. avgusta. (Izvirno. Sklep.) Dunaj 0.12—0.13, Berlin 8.50—9, Budimpešta 5.50—6, lire 387.50—400, London 377.50—4, Newyork 84.50—85, Pariz 685—700, Praga 250—255, Curih 1625, dolar 84.25.

Curih, 16. avgusta. (Izvirno.) Predborza. Berlin 0.51%, Newyork 5.25%, London 23.46, Pariz 42.05, Milan 23.95, Praga 15.30, Budimpešta 0.35, Zagreb 1.55, Bukarešta 3, Varšava 0.07%, Dunaj 0.01.

organizacije in baza, na kateri sloni civilizacija. Naš narod vseh plemen in ver je po tisočletnem trpljenju in brezpravju dosegel lastno, neodvisno, življenjapolno državo. Zato je Sokolstvo po svojem programu in duhu dolžno, da postane najjačji stebel to države. Zato sokolski dnevi pomenijo manifestacijo utrjene državne misli. So glasen in sijajen protest proti demagogom, ki bi si hoteli na tej državi napačiti svoje nizke instinkte. Sokolstvo je prostovoljen parlament prosvetljenih in državnih mas, parlament, ki ne pozna političnih spekulacij, ampak le dolžnosti do države — do skupnosti.

Jugoslovensko Sokolstvo je šlo in bo šlo mirno preko napadov, ki leta nanj izra raznih separatističnih plovov. Ne rani ga tudi očitke, da je proti veri, ker je ta očitek brez vsake stvarne podlage. Sokolstvo se iz lahko umevnih razlogov ne vdnja nobeni cerkvi, zavedajoč se, da ima naš narod več ver in cerkev in da se da vsaki mir vzdržati edinole na načelu: brat je mio, koje vjere bio. Tyrševe sokolske ideje so pred dvema desetletjema priznavali tudi oni, ki sedaj prostaško dolže Sokolstvo, da širi nenravnost. »Orla« so ustanovili izključno le za to, ker se v svojem verskem fanatizmu niso mogli družiti z ljudmi, ki so bili drugega prepričanja in mišljenja. Sokolstvo se ni vdnjal nobeni svobodomiselnih frakcij, ker tolerira vse nazore in vsa mišljenja, zavedajoč se, da niko nima pravice, vsiljevati drugemu onih nazorov, ki niso v skladu z njegovo notranjostjo, z njegovim duševnim obzorjem, katero je in ostane za vseskar diferencirano. Zato se Sokoli ne ločijo po tem, kako se en ali drug križa in na kak način občuje z Bogom. Ta ločitev je zastarela in bi vodila v konfesionalne boje, ki so docela nepotrebnosti in ki niso v interesu nobenega svetovnega naziranja. Perfidno in na vse izzivajoče je, če se »Sokolu« očita, da vodi mladino v nemoral. Sokolska ideja je mravna, ker skuša razviti v človeku plemenite lastnosti in ga ojačiti za borbo z življenjem. Sokol se ne spušča v diskusijo o življenju onkraj groba, zaveda se pa, da je življenje, ki ga živi človek, neizmerne važnosti in da je treba predvsem izboljšati to življenje. Nagnenje k slabemu je dano vsakemu individuumu in če je kedaj bil kak slab Sokol, pa ni nobenega dvoma, da je bil tudi kak slab Orel, slab duhovnik itd. Le človek, ki sam nima globokega etičnega prepričanja, zamore vreči Sokolstvu v obraz očitke, ki so izšli te dni v »Straži«.

Mi ob tej priliki, povdarjajoč važnost sokolskih manifestacij za narodno, državno in slovansko bodočnost, še posebej naglašamo moral in občeslovanski pomen sokolske vzgoje, sokolske discipline in sokolske demokracije. Obžalujemo le, da katoliški klerus nima Strossmayerjev, pač pa veliko omejenih fanatikov, ki jih ni izučil primer francoskih katoličanov. Svetla luč v klerikalnem mraku se nam zdi kotorski biskup Ucellini, ki je kot pravil učenec Kristov odkrito priznal resnico, ne da bi se bil oziral proti Vatikanu. Priznal je, da jugoslov. Sokolstvo ni na škodo katoliški veri, pač pa je v korist narodu in svobodni narodni državi.

V tem epilogu, ki ga posvečamo sokolskim praznikom, velja naš apel onim, ki jih vodi sovraštvo mesto ljubni: Spoznavajte Sokolstvo in ga ne ovirajte tam, kjer dela za moč in bodočnost države in za vzgojo zdravega, krepkega ljudstva.

Ne pozabite naročnine!

Aktuelna vprašanja našega pomorstva.

Naš list je že opetovano poudarjal pomen pomorstva za našo državo, da pa bodo naši čitatelji videli stanje tega vprašanja v pravi luči, prinašamo tu po »Primorskih novinah« govor narodnega posl. Juraja Kačiča, katerega je imel o priliki budžetne debate v skupščini.

Naša členovita obala, dolga 700 km, je bila in je še po prirodi pusta in gola in brez vsakega večjega prometa in trgovine. Naši siromašni ljudje so pod tujo državo morali v Ameriko, da svoje fizične in duševne sile prodajo istotako tuji državi. Naša Srbija je bila stisnjena med druge države ter odrezana od morja, tako da skoro ni mogla dihati, a še manje eksploatirati izvozno trgovino in svojo industrijo. Trpeli smo na obeh straneh. Toda dotakali smo naše ujedinjenje in mislili in upali smo, da bosta naše morje in naš promet dobila ono važnost, ki jima pripadajo ter da naše pomorsko življenje ne bo več tako utesnjeno in izkoriščano po tujih, ampak da se bo pričelo s polno paro urejevati naše pomorstvo in to kar najintenzivnejše in najplodonosnejše. Osobito še, ker imamo za sosedo spretno pomorec Italijane. Žalibog ima naš prvi in glavni urad, ministrstvo saobračaja, danes enega samega referenta za pomorstvo. Neverjetno, toda resnično. Radi tega se moramo vprašati, ali ob takih razmerah sploh more biti govora ali vsaj razumevanja za pomorstvo, njegovo organizacijo in veliko prometno vrednost?

Druga instanca je pomorska oblast, ki so znašale 5 do 10 Din. mesečno, niso važna institucija nima urejene administracije; njeno delo zaostaja v vseh strokah pomorske uprave. Ta institucija nima niti svojega predsednika, pa tudi kontrola je slaba, saj ona ministrstva saobračaja, ki bi bila najpotrebnejša in umestnejša sploh ni uvedena. Leta tečejo, a o čem se največ razpravljajo? O sedežu pomorske oblasti! Tako se glavni cilj in namen pomorskega prometa postavlja in zatira, dočim se sovražnikom odpira vrata za eksploatacijo našega gospodarskega bogastva. — Radi tega trpi največ pomorski stani. Pomorski kapitani, strojevodje in mornarji prihajajo ob zaslužek, dasiravno so tako narodno zavedni, da so se raje odpovedali službi, kakor da bi poveljevali in delali na nekdanjih naših ladjah pod italijansko zastavo. Naša država ni znala pravilno oceniti tega plemenitega dejanja, ni jim prožila zaščite in podpore. Še več, niti same pokojnine, kiso znašale 5 do 10 Din. mesečno, niso še doslej bile rešene, tako da čakajo sivi starci, ki so žrtvovali vse svoje moči in vse svoje življenje za morje in državo, brez upa in nade na borno pomoč.

Ob petindvajsetletnici Adama Asnyka.

Dne 2. avgusta so v Krakovem na slovesen način proslavljali 25 letnico smrti velikega poljskega pesnika Adama Asnyka. Žalna maša se je vršila v kripti zaslužnih mož na Skalci, a vdeležili so se je poleg mnogobrojnega občinstva tudi zastopniki literarnih krogov in Novinarskega združenja, posebno člani redakcije »Nove Reforme«, katere član je bil Asnyk dolgo številno let. Adam Asnyk se je rodil v Kaliszu l. 1838. Njegov oče je bil poljski častnik. Studiral je ljudsko in srednjo šolo v Varšavi in Vratislavi, univerzo, medicino, zgodovino in filozofijo, pa v Parizu, Londonu in Heidelbergu. Sprva je bil zdravnik, toda že po kratkem času izvrševanja tega poklica je popolnoma opustil ter se posvetil pesništvu in novinarstvu. Za časa poljske vstaje l. 1863. je krepko sodeloval, ter čeprav še mlad, postal član poljske vlade. — Po nesrečnem koncu vstaje je Asnyk, kakor mnogo drugih vstaev, pobegnil v inozemstvo, kjer je živel največ časa v Švici, Italiji in Nemčiji, kjer se je bavil z literarnimi studijami. Končno se je za več časa stalno naselil v Heidelbergu, kjer je bil na tamkajšnji univerzi tudi promoviran za doktorja filozofije. Leta 1866. se je vrnil v Lvov, kjer je priobčil v »Dzienniku Silerackiemu« svoje prve pesmi. Leta 1870. se se preselil Asnyk v Krakov, kjer je ostal do smrti. Tu je takoj stopil v

Kar se tiče navtičnega zavoda v Bakru, je treba pibiti, da je ravno tako zapostavljen. Pred 8 meseci je zgorela streha poslopja, v katerem se nahaja, toda popravljena še do danes ni bila. Šolska mladina je izpostavljena obolenju. Naša ladjedelnica v Kraljevi, ki je vsled astrarjnosti naših pomorcev vendar prišla v naše roke, nima dovoljne zaščite in razumevanja s strani države. Naša vlada bi se morala zavzeti za grajenje ladij, ker je vskomur jasno, da moramo pod vsako ceno z vojnimi in drugimi ladjami varovati našo obalo, tako v vojaškem, kakor tudi v ekonomskem in carinskem oziru. Pri tem je treba omeniti še nekaj, kar izgleda neverjetno. Mi imamo eno samo normalno železniško progo na morje in to je Zagreb—Reka, katere bi morala čimprej dobiti podaljšek v kako naše pristanišče, ko imajo Italijani še vedno zaseden Susak. Ta podaljšek bi bila neverjetno kratka proga Draga—Martinsčica, dolga je dva in pol kilometra. Toda dočim se že dve leti opozarja na to, se še vedno ni storilo ničesar. Ako bi se z železniško progo spojila Meja z Bakrom in Kraljevic, bi imeli normalno železniško zvezo z Jadranom. Dolžina znaša komaj 10 km; dobili bi s tem tri luke, osobito bakarsko, zasigurali pa bi ob enem tudi ladjedelnici zvezo z notranjostjo zemlje za dovoz materijala. Kakoga pomena bi bilo to, dokazuje najbolj, ako navedemo, da se mora sedaj blago, ki dospe na bakarsko postajo, preložiti na vozove, prepljati v Bakar naložiti tu na ladje, prepljati v Kraljevico, raztovoriti zopet na vozove in privesti v ladjedelnico. Koliko dela, truda, časa in denarja se s tem potroši brez potrebe!

Sklepajo se državna posojila, da država razširi železniško omrežje brez sodelovanja privatnikov. Rečemo do navskemu paroplovnemu društvu daje država parobrode za promet. Na morju so pa sami privatniki s svojim imetjem zgradili parobrode. — To ni le kapital vlepodjetnikov, nego tudi obrtnikov, trgovcev in delavcev, ki so kupovali delnice iz svojih pičlih prihrankov. Zato postopajo beograjski listi napačno, ko pravijo, da so to sami bogataši. Da se vidi, kako se vrši naša primorska paroplovna prometna služba, je treba omeniti samo to. Imeli smo tri brze redne proge, 19 glaynih potniških in tovrstnih prog ter 50 manjših v naši mali obalni plovbi, za razliko od velike obalne plovbe, ki obsega Sredozemsko morje in dalje druge plovbe, ki se razprostirajo na vsa morja, o katerih pa nočemo sedaj govoriti. Letni promet teh paroplovnih prog, kar se tiče potnikov, znaša preko 2 milijona ljudi, a v blagu krog 4.700.000 meterskih stotov. Na pritisk obračaja sklical anketo vseh brodo-lastnikov, pomorcev, obrtnih zadrug in vseh trgovskih zbornic naše drža-

Krog pesnikov in književnikov ter v kratkem času zaslovel s svojim »Albumom pjesmi in przeglodie polskiem« l. 1870.—1872. Od leta 1873. do 1876. je živel v Zakopanah v Tatru, kjer se je tudi oženil ter napisal ciklus sonetov »W Tatrah«. Najljubša pesnika sta mu bila Heine in Musset in pri njima se je tudi največ učil.

Leta 1882. se je Asnyk pričel baviti z javnim življenjem ter je postal urednik novega demokratskega dnevnika »Reforma«, ki se je l. 1889. prekrstil v »Novo Reformo«. Kmalu za tem je postal Asnyk tudi državni poslanec ter član krakovskega mestnega sveta in sodeloval tako v vseh panogah javnega življenja poljskega naroda v Krakovu in sploh v Galiciji. Kljub temu pa pesništva ni opustil, delal je neumorno dalje ter izdal več krasnih pesniških zbirk. Do pesnenja so ga vzpodbujala posebno mnogobrojna potovanja po Tatrah, Italiji ter celo severni Afriki in prednji Indiji, na katerih je iskal zdravila proti jetiki, ki ga je nadlegovala polovico let življenja. Leta 1896. je slavil v Krakovu 30-letnico svojega literarnega delovanja. Proslava je bila nad vse veličastna, kajti prisostvoval ji je ves literarni, umetniški in politični poljski svet v Galiciji. Sledečega leta je postal zopet slabejši, zato je znova odpotoval v Italijo. To potovanje pa je bilo zanj usodno. V Neapelju si je pokvaril želodec s staro ostrigo a poleg tega zbolel še na tifusu. Vrnil se je nazaj v

ve. Tu se je zahtevalo, kar se tiče male obalne plovbe, da se morajo naša paroplovna društva fuzijonirati. In fuzijonirala so se, registrirala in protokolirala pri pomorski oblasti v Bakru. zahtev in intervencij je g. minister sa- (Konec prih.)

Dnevna kronika.

— † Jaka Štoka. Včeraj, 15. avg. je po dolgi in mučni bolezni umrl v Trstu velik slovenski rodoljub knjigarnar in pisatelj Jaka Štoka. Štoka je bil pred sedmimi meseci operiran radi neke želodčne bolezni, toda operacija je postala usodopolna, podlegel je njenim posledicam ter zapušča tako ženo Marico ter nedorasli hčerki Miro in Nado. Izguba tega moža bo globoko zadela naš Trst in vse Primorje, kajti bil je neumoren naroden in kulturn delavec, vedno pošten, vedno na svojem mestu. Ni se udeleževal sicer na političnem polju, tembolj pa je bil marljiv na polju prosvetnega dela; ustanovil in vodil je nešteto pevskih zborov in dramatičnih društev, posebno velikih zaslug pa si je pridobil v tržaškem Dramatičnem društvu, kateremu je bil posebno v najkritičnejših časih skoro edina in glavna opora. Deloval pa ni le moralno, ampak čisto tudi gmotno. ter potrošil mnogo svojega imetja v prosvetne svrhe. Jaka Štoka je bil tudi pisatelj priljubljenih ljudskih iger, katere so igrali in še igrajo nešteti podeželski odri širom naše domovine. Med najbolj znane njegove igre spadajo posebno »Moč uniforme«, »Anarhist«, »Ne kliči vraga« in »Trije tički«. Pred vojno je otvoril v Trstu prvo res dobro slovensko knjigarno ter izdal in založil tudi več novih slovenskih literarnih znanstvenih in strokovnih del. Slovenski Trst in vsa Primorska ga bosta ohranila trajno v spominu. Bodi mu lahka sedaj še nesvobodna tržaška zemlja.

— Železnica Murska Sobota—Ljutomer—Ormož. Dne 15. avgusta izjavil je meni in dan poprej na seji ministrskega sveta pred kraljem naš sedanji minister saobračaja Stanič, da se začne z gradbo gori omenjene železnice v treh do štirih tednih. Tudi je mene obvestil, da bode se zgradba vršila v državni režiji. To je za naše slovenske razmere dogodek tako dalekosežnega pomena, da ga malenkostna naša javnost more komaj razumeti. Zato se mi zdi potrebno tem potom nasloviti resen opomin naši javnosti, naj z vsemi sredstvi moralno podpira točno izvršitev tega velikega dela. Pustimo na stran razpravo o tem, kdo ima zasluge, ker je to postranska stvar in take razprave le motijo in odvrtaajo pozornost od stvari same. Prebivalstvo prizadetih okrajev posebej pa naj bode modro in ne stavi zdaj kakih zahtev po spremembi proge, ker ne more dobiti vsak na svojem

Krakov, toda med potjo se je prehladil, dobil pljučnico ter dne 2. avgusta 1897. umrl. Pokopan je bil na slovesen način in na stroške mesta v kripti zaslužnih mož v Wawelu, kjer so mu pozneje postavili kamenit sarkofag s kipom.

Asnyk je bil posebno priljubljen tudi pri Čehih, s katerimi se je seznanil prvič l. 1878. na proslavi Kraševskega v Pragi. Tu se je seznanil z Vrhlickym, Sladkom, Jelinkom ter Kvapilom, ki je še istega leta pričel prevajati njegove pesmi na češčino. — Asnyk je zelo ljubil Čeha ter je velikim češkima literatoma Vrhlickemu in Kvapilu posvetil par svojih del; prvega posebno »Tajemne bostvo«, drugega pa »Pesni duhovie«. Kvapil je leta 1884 posetil s češkimi Sokoli Asnyka v Krakovu, kjer se je z njim dogovoril glede antologije njegovih pesmi, katero je Kvapil potem l. 1886. tudi res izdal. L. 1891. je Asnyk drugič obiskal Prago, posetil je takratno glasovito etnografsko razstavo. S tem posepom se je še tesneje spoprijateljil z Vrhlickym, Nerudo in Kvapilom. Neruda je napisal v neki razpravi o Anyku, da je lirik prve vrste s širokim svetovnim horizontom. Kako ga je cenil Vrhlicky pa se vidi najlepše iz dedikacije drugega dela njegovih »Mythov«, katere mu je posvetil kot »Tvoren nove poljske poezije«. L. 1892. je izdal Kvapil drugi zvezek Asnykovih poezij. Dve leti pozneje, l. 1894. je izdal Asnyk četrty in zadnji zvezek svojih pesmi ter

dvoršču železniške postaje. Tudi so protestni shodi stvar, ki se mora obsojati. Kje ste pa bili, ko je zadeva bila negotova? Danes bi padlo prokletstvo na onega, ki bi hotel tukaj mešati, ker bi se tak položaj mogel porahiti, da vse v vodo pade. Prekmurci, kakor prebivalci ljutomerskega in ormoškega okraja naj pokažejo svojo treznost in politično izšelastost in mislijo na to, kako se bode naše narodno gospodarstvo dvignilo. Mi bomo imeli blagoslov od železnice le, če nje vrednost v tem smislu prav cenimo. — Narodni poslanec dr. Vekoslav Kukovec.

— Organizacija mariborske oblasti. Narodni poslanec dr. V. Kukovec namerava sklicati v Mariboru prihodnji teden javen shod, kjer bode obrazložil svoje stališče glede načina, kako naj se mariborska oblast organizira glede javne uprave in glede dobre samouprave. Na shodu, h kateremu bodo imeli pristop pristaši vseh strank, se ne namerava postaviti nikakih resolucij in nič sklepati, ampak je namen otvoriti stvarno diskusijo in sodelovanje vseh činiteljev v vprašanju, ki nas vse zadeva. Dan in kraj shoda javimo.

— Nove stranke. Za ustanovitev kake nove stranke ni potrebna nikakšna koncesija. Lahko jo torej vsakdo ustanovi. Toda težka odgovornost zadene one, ki se lahkomišlno brez stvarnih predpogojev igrajo s takimi načrti, ki so sposobni javne interese globoko škodovati. Moralne moči naroda postaviti na preiskušnjo se pravi počenjati izdajstvo. Maribor je tako občutljiva točka, da bi se nikdo ne smel igrati z njim. Javnost sama mora biti na jasnem, da končno plača račun za take stvari iz svojega žepa. Zgoditi bi se pa moglo nehoté še več: S takimi podjetji se daje pogum vsem pustolovcem in sovražnikom slovenskega Maribora in njegove prihodnosti. Zato je Mariboru le čestitati, da je preteklo nedeljo soglasno obsodil smešni pa tudi zločinski poskus nekaterih, ki so brez vsake potrebe in brez primernih priprav snovali neko neodvisno gospodarsko stranko. Besede predsednika trgovskega gremija, da nam je potrebno združevanje in ne razdruževanje, so bile na mestu.

— Velik požar v Šmartnem na Pohorju. V petek, dne 11. avg. v poznih večernih urah je izbruhnil v gozdu posestnika Jurija Ačko požar, ki je napravil mnogo škode. Razen velikega gozdnega kompleksa je zgorelo tudi nekaj že podrtega lesa in več sežnjev drv. Skupna škoda se cenj na več 100.000 K. Sumi se, da je požar zanetil zločinska roka iz maščevanja. Po peturnem, napornem gašenju se je ogenj končno omejil in zadušil. Pri gasilnem delu so se posebno odlikovali Jurij Ačko, Ivan Vrečko, Julijana Dvoršak, Vilma Vorša in trgovec Leopold Vorša, ki je vso akcijo vodil.

se radi vedno močnejše bolezni popolnoma umaknil z literarnega polja. Nastale so nove pesniške smeri, ki so šle preko Asnyka in njegove idealne poezije, enako kakor se je zgodilo pri Čehih tudi Vrhlickemu in mnogim drugim po vsem literarnem svetu. Toda slava in veličina Asnyka bo ostala večna, kakor tudi Vrhlickyega in mnogih drugih. Romantika je morala odstopiti svoje mesto realizmu tudi v poeziji, dokler ni končno moderna zavladala nad poezijo celega kulturnega sveta.

Pogreb Adama Asnyka je bil naravnost veličasten. Dne 6. avgusta se je zbral za njegovo krsto ves poljski Krakov, da izkaže zadnjo čast svojemu pesniku in narodnemu delavcu. Pogreba so se vdeležili nešteti poljski odličniki, deželni maršal grof Stanislaw Badeni, Akademija umetnosti in znanosti, Društvo ljudskih šol, kateremu je bil Asnyk več let predsednik ter deputacije raznih korporacij cele tedaj še razkosane Poljske. Pogrebniemu sprevodu je nadalje prisostvovalo še krog 30 sokolskih društev, 32 pevskih zborov pod vodstvom zbora »Krakovska Lutna«, veliki orkester Harmonije, redakcije vseh krakovskih listov, posebno »Nove Reforme«, ter edini sin Vladimir, ki je l. 1901. umrl v Parizu.

Ob 25letnici smrti Asnyka so sedaj vsi poljski listi prinesli obširne reference in članke o velikem pokojniku, zato je dolžnost da se ga spomrimo tudi mi bratje Jugoslovenci.

— **Zaključek vsesokolskega zlota** je bil dan, kakršnega še ni doživela bela Ljubljana. Nedeljsko jutro je bilo sveže in veselo. Krog 7. ure zjutraj se začelo po ljubljanskih ulicah živahno gibanje kakor v velikem mravjišču. Od vseh strani so vrvele ogromne množice ljudstva. Ulice in ceste so kmalu dobile podobo živopisanega gozda, iz katerega so se dvigali rdeči makovi cveti — Sokolske srajce. Ob ulicah so se nastavili špalirji ljudstva, ki je nestrpnost pričakovalo spreveda. In ko se je ob 9. uri razvil po glavnih cestah se je dvignil vihar navdušenja. Spreveda je bil tako divna manifestacija, da mu je zaman iskati primere. Ne bomo navajali podrobnosti, ker so dovolj znane iz ljubljanskih listov. Povdarjamo le: spreved naj bi si ogledali vsi nasprotniki Sokolstva, pa bi dobili drugo mnenje o tej plemeniti organizaciji, delu slovenskega idealizma. Kočarji se je pomikal veličastni spreved, porved so trosili z oken cvetlice in aklamirali posamezne vrste z burnimi »živjo« in »Na zdars klici. Vsem se je bralo na obrazu, da je bilo navdušenje spontano in iskreno. Na Kongresnem trgu se je Sokolstvo poklonilo kralju, ki si je v spremstvu ministrov in drugih dostojanstvenikov ogledoval spreved z balkona bivšega dež. dvorca, sedanj. univerze. Popoldan se je vršila na telovadlišču zaključna telovadba, kateri je prisostvovalo čez 50.000 gledalcev. Med odličnimi gosti je bil tudi ministrski predsednik Pašić z vsemi ostalimi člani ministrskega sveta. Nastopili so gostje, vojaštvo in jugoslov. telovadci. Posebno je imponiral jezdnj odsek s precizno izvedenimi jezdinimi vajami. Zvečer se je vršila velika ljubljana prazni, drug za drugim odhajajo bližnji in daljni gostje. Vsesokolski zlet v Ljubljani ostane vsem udeležencem v trajnem spominu.

— **Rusi in Sokolstvo.** Na ljubljanskem zletu smo videli tudi člane in članice ruskega beogradskega Sokola. Čudimo se, da ni noben ljubljanski list še posebej podčrtal dejstva, da sokolska ideja pridobiva tal tudi med rusko emigracijo. Občinstvo je ruske Sokole burno pozdravljalo. Zlet je le, da bi se sokolska ideja kar najbolj razširila med Rusi in da bi Sokolstvo igralo veliko vlogo pri izgradnji bodoče demokracije Rusije.

— **»Straži« ne ugaja,** da smo citirali lepe besede kotorskega škofa Uccellinija o Sokolstvu, ki so jo seveda hudo zbadle. Po svoji katoliško-nravni navadi namiguje, da smo jih enostavno izmišlili. Ker nimamo namena, da bi katoliške škofo delali boljše kakor so, si seveda ne izmišljamo njihovih besed. Ne napram »Straži«, s katero je vsaka resna polemika nemogoča, ampak napram našim čitateljem povdarjamo, da je citirane besede škofa Uccellinija prinesla na prvi strani ena naših najresnejših revij »Nova Evropa« v svoji zadnji Sokolstvu posvečeni številki. Nismo, hvala Bogu, teologi, mislimo pa, da se učeni in splošno priljubljeni kotorski škof ni pregrešil zoper nauke in avtoriteto katoliške cerkve, če je izrekel svoje mnenje o klerikalnih orlih. Biskup Uccellini oznanja povsod besede ljubezni in sprave, razni kaplani pa sejejo med ljudstvom mrznjo, strast in fanatizem, hkrati pa govoričijo o »pešanju vere«. Kdo je bližji Kristu, o tem si bo na jasnem vsak misleči človek, tudi če nima žganjih rok.

— **Bistrica ob Dravi.** Prejeli smo in priobčujemo: Pri nas v Bistrici je v gozdu posestnika Breznika več hribov, o katerih pravi ljudsko poročilo, da so grobovi starih Rimljanov ali Kelto. Bilo bi dobro, če bi se kdo za stvar pozanimal in dal nasipine preiskati. Posestnik bi ne delal nikakih ovir. (Verjetno je, da so tam rimljanski grobovi, ker so se tudi drugod v takomšnji okolici, na pr. v Rušah našla rimljanska grobišča.)

— **Na »žeganju« pri Arehu** minulo nedeljo je bilo zopet prav »lušno«. Zjutraj smo bili pri sv. maši, dopoldne v »koti«, po kosilu smo »začeli«, zvečer pa je bilo že prav »lušno«. Toplota se, da je kar kri brizgala. Le eden jih je malo preveč dobil in so ga morali nezvestnega odpeljati v mariborsko bolnico. Drugače pa je bilo vse mirno. Pohorski fantje pa smo se le izkazali.

— **Tatvine na polju,** posebno v bližini mesta se silno množijo. Kar ne bo vzela suša, bo pokradeno. Bilo bi zelo umestno, da bi orožništvo posvetilo tem pojavom vsi pozornost in kontroliralo pri obhodu vlakov tudi potnike, ker se je na več krajih opazilo, da tudi mestni prebivalci radi hodijo na deželo »nabirati« poljske pridelke.

Mariborske vesti.

Maribor 16. avgusta 1922.

m Českoslovaški vlak dospe danes ob pol 18. (6.) uri zvečer v Maribor. Pozivljamo vse narodno občinstvo, da se v čim večjem številu udeleži sprejema in pozdrava na kolodvoru. Vlak odhaja iz Maribora ob 20. uri. Vsi na kolodvor!

m Podražanje piva. Iz občinstva smo sprejeli: Val draginje so izrabile tudi mariborske pivarne ter zvišale ceno piva pri hektolitru za 48 K. To so seveda morali izrabiti tudi gostilničarji ter so povišali ceno piva kar za 2 K pri litru, dasiravno stane pivo v pivovarni samo 48 vinarjev pri litru več. Pomanjkanje drobiža je jalov izgovor. Pričakujemo, da bo merodajna oblast napravila red, kajti če se uvede še gostilniški davek, bo stal vrček piva kar 20 K.

m Udruženje tobačnih trafikantov. Na nedeljskem zborovanju trafikantov se je ustanovila podružnica Udruženja tobačnih trafikantov za Maribor in okolico. Predsednikom je bil izvoljen g. Franjo Nerat, za tajnika pa g. Franjo Kopina. Podružnica bo zastopala interese trafikantov ter je zato priporočljivo, da pristopijo k udruženju vsi trafikanti mariborskega okraja. Prijave sprejema tajnik v Mariboru, Kralja Petra trg 2.

m Tovarišu Radeščeku v odgovor. Na vsem kulturnem svetu je med novinarjev navada, da se nikogar izmed tovarišev ne napada osebno radi pisave lista, pri katerem sodeluje. Tega gesla se drži tudi naše uredništvo in mu je ostalo zvesto tudi po vseh neaktivnih osebnih napadih o »Straži«, dasiravno bi po kršitvi tega gesla s te strani bili upravičeni tudi mi vračati milo za drago. Radi tega je torej tudi jasno, da z našo notico »Sumljivo »Stražino« prijateljstvo do Bolgarov«, nismo mislili na Vas ali kakega drugega tovariša pri »Straži« in to ko še vedeli nismo, da pišete notico o Bolgarjih Vi, saj jih niste nikoli podpisovali. Radi tega mislimo, da Vaše užaljenje ni upravičeno in da je bila Vaša izjava, katero moramo obžalovati, prenegla. Po dolgem boju, ki ga bije naša organizacija ne le za naše stanovske koristi, ampak tudi za varstvo stanovske časti, bi bila kmalu pri kraju, če bi uvedli v naše liste zopet osebno medsebojno blatenje, ki ga ostali novinarski svet že zdavnaj več ne pozna, mislimo, da že iz moralnega čuta ne morete in ne smete odreči sodelovanja. Sicer pa spadajo take zadeve v organizacijo, pri kateri se vsakdo, ki se čuti prizadete, lahko pritoži ter zahteva zadoščenje, katerega Vam, ako se izkaže, da smo kaj zagrešili, vedno radi damo; zahtevamo pa isto tudi od »Straže«, ki je v isti številki v notici »Tabor« izhaja kot dnevnik in tednik »zagrešila« najstrožje obsodbe vredno dejanje, ki se drugod obsodi po najostrejšem postopku. Člani uredništva »Tabora«.

m V znamenju dr. Kukovčeve koncentracije naprednih sil. Pod tem naslovom je izbruhla zadnja »Straža« na g. dr. Kukovca svoj smrdeči žolč, ne da bi se zavedala, kako se smeši, saj je v predstojeci notici »Neodvisna gospodarska stranka« sama zanikala to, kar piše v tej. Z »novo gospodarsko stranko« nima opravka noben demokrat. Med ljudmi, ki so se zbrali v nedeljo v restavraciji »Maribor« krog nove stranke, ni bilo niti enega demokrat, pač pa je bil oni, ki je zborovanje vodil — bivši klerikalec — vitez pl. Zagorski. Toliko v odgovor. Morda bo »Straža« našla norce kje bolj v svoji bližini.

m »Kdo je bil Kristus« je predmet predavanja, ki ga bo držal danes v četrtek ob 20. uri v Narodnem domu g. prof. Bostunič v prid vojnim invalidom. Vstop je prost, prostovoljni prispevki se hvaležno prejemajo.

m Na obrtno razstavo v Celju! Kaj se obrtna razstava, o tem bomo še pisali, za danes le toliko, da je celjska obrtna razstava nad vse pričakovana dobro uspela in pokazala, da je naše obrtništvo v napredku in razvoju. Zato pozivljamo obrtnike, da se v čim večjem številu te razstave udeleži. Slovensko obrtno društvo bo dne 20. to je v nedeljo korporativno obiskalo razstavo. Vabimo pa tudi druge obrtnike in tudi gg. trgovce, da se priglase. Izkaznice za polovično vožnjo, kakor vse druge informacije se dobe pri »Slovenskem obrtnem društvu«. Aleksandrova cesta 22. Zbirališče in odhod je ob 5. uri zjutraj. Torej trgovci in obrtniki, na svidenje v nedeljo na postaji!

m Usmiljenim srcem! Vojni invalid, katerega je vojna popolnoma uničila, prosi usmiljena srca za podporo. Žena mu je med vojno umrla in zapustila pet nepreskrbljenih otrok. Da preživi sebe in otroke, je razpečal že skoraj vse premočnine, sedaj pa ga je vrh vsega zla še doletela bolezen, tako, da se z družino vred nahaja v največji bedi. Podpora nujna! Darove sprejema naše uredništvo. Imena darovalcev bomo objavili!

m Kavarna v mestnem parku. Pri lepem vremenu dnevno koncert od 17. do 19. in od 21. do 23. ure. Orkester pomnožen.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Izored sodišča.

Dne 3. junija je prišel davčni izvrševalec Jožef Rešek k posestnikoma Francu in Mariji Matjašič v Šeterjevi, okraj Sv. Lenart v Slov. gor., da opravi pri njih rubež. Eksekutor jima je takoj pojasnil, zakaj je prišel. Ta sta pa začela kričati nanj. Vsled tega je eksekutor stopil po sosedu Fr. Arnoša in v njegovi navzočnosti zarubil eno mizo. Ko je to slišala Marija Matjašič, je začela z roko razbijati po mizi in kričala: »Jaz tega ne pustim, mi Vas redimo, njen mož Franc Matjašič pa: »Taki nas bodo komandirali, mi Vas redimo, futramo, da lenarite in postopate. Vi nas ne bodete komandirali.« Okrožno sodišče je obsodilo oba radi pregreška po § 104 srb. k. z. in sicer Franca Matjašič na 1 teden, njegovo ženo Marijo pa na 3 dni zapora.

Narodno gledališče.

Iz gledališke pisarne. Vsi bivši gojenci dramatične šole mariborskega gledališča — ki žele sodelovati pri predstavi »Revizor« naj se zglaste tekom treh dni v tajništvo mariborskega gledališča. Poleg teh se zglasto lahko tudi drugi, ki želijo sodelovati pri predstavi.

Kultura in umetnost

x Rojstna hiša pesnika Aškerca. Svočasno smo čitali v »Taboru« o zamenjani in razpadu prepuščeni rojstni hiši našega slavnega pesnika Antona Aškerca z javnim pozivom, naj bi se naša zavedna javnost zanimala za to zadevo ter poskrbela za to, da se ohrani in obnovi. V izloženem oknu trgovine g. Vahtarja v Gosposki ulici vidimo sliko te bajtice v res žalostnem stanju. Nekatere je ta slika tako vzpodbudila, da bi radi dobili reprodukcije, ker jih pa ni, se jih seveda ne more dobiti. — Vprašamo pa, zakaj se slika ne razmnoži, da bi bila na razpolago občinstvu? Ali ne bi kazalo napraviti razglednice ter jih prodajati, izkupiček pa porabiti za spominsko ploščo? Kolikor sem izvedel, je bajta sedaj last nekega župnika, ki se pa očitno ne zaveda njenega zgodovinskega pomena, radi tega bi bilo pač umestno, da bi jo odkupil kak mecen ter jo dal popraviti, ali pa naj bi se za to pobrigala kaka narodna korporacija. Radoveden sem, ali je sploh že kdo mislil na to? Ako zamudimo zadnjo priliko ter dopustimo, da razpade ta narodna relikvija, potem nismo bili vredni, da smo imeli Aškerca. — Ljubitelj Aškerca.

x Nikolaj Lenau. Dne 18. t. m. preteče 120. obletnica rojstva znanega nemškega pesnika Nikolaja Lenaua. Rojen je bil v Csatadu pri Temesvaru.

torej banatski Švab. A že v mladih letih se je bil izselil v Nemčijo, zato je v njegovih pesmih malo banatskih motivov. Kljub temu pa obstoja v Banatu Lenauov kult in je pesnik še danes v očeh banatskih kolonistov največji Nemec, ki je bil kedaj rojen na tleh starega Banata. Lenau je znan tudi pri nas. Prešeren je prevlel njegovo »Leonoro«, povrh tega imamo tudi več manjših pesmi v prevodu. Lenau je romantik. Pripada oni pesniški generaciji, ki se je sukala okoli dveh središč: Byron in Goethe. Tudi Schiller in Heine sta imela precejšen vpliv. Lenauove pesmi, med njimi mnogo balad in romanc, nosijo v sebi vso sanjavo, sentimentalnost in osladni historizem romantike. Čita se lepo in gladko kakor Heinejeva lirika. Lenau je imel tudi med Slovani več dobrih epigonov. Najzanimivejši med njimi je češki pesnik Vitezslav Halek. Zdi se, da je bilo v Lenauovi krvi mnogo slovanske primesi. B.

Mojstrski turnir v Londonu. Stanje glavnih konkurentov po 10. kolu: Capablanca 8½, Aljehin in dr. Vidmar vsak 7½ in 1 nekončano partijo.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

(Od 8. do 17. septembra.)

Pisarna razstavnega odbora se je preselila iz dosedanjih prostorov na Aleksandrovi cesti 22 na stavbišče razstave. Vhod pri malih vratih iz Razlagove ulice ali pa pri glavnem vходу v Prešernovi ulici.

Točnost! Dela na razstavnem prostoru se bližajo koncu. V svrhu pravočasne opreme vseh prostorov in razvstitve razstavnih predmetov je pred vsem potrebna točnost razstavljalcev, tako glede dovoza, kakor glede opreme. Vsakdo naj skrbi, da bodo njegovi prostori okusno opremljeni in da bodo dela pravočasno izvršena.

Obrtniški vestnik.

Fran Koštomaj:

BRIVSKA OBRT.

Kakor vse sloje, razen male izjeme, tlači dan za dnem rastoča draginja k tlom tudi brivce in njihovo obrt. Občinstvu posebno delavcem in uradnikom primanjkuje denarja, tako da morajo čisto štediti tudi tam, kjer bi v normalnih časih štedenje sploh ne prihajalo v poštev pri poseganju brivnic. Često se s strani občinstva tudi zabavlja, da so cene po brivnicah previsoke, dočim v gostilnah ni podobnih pritožb, oziroma vsaj poset gostiln se vsled draginje ne manjša. In vendar so cene v brivnicah, ako jih primerjamo z drugimi cenami, procentuelno le malo narastle. Vendar se najdejo tudi ljudje, ki trdijo, da brivci bogatijo. — Nedavno je bil pri meni nek premožen kmet iz okolice, ki mi je rekel, da imamo mi brivci dosti denarja, ko smo vsi tako lepo belo oblečeni. Stvar je na prvi pogled smešna, a je vendar značilna za vstvaritev sodbe. Cel mesec se brivci trudijo za zaslužek, ko pa ob koncu napravijo bilanco, jim ne ostane nič. Zadovoljni morajo biti, da sploh izhajajo. Številno obiskovalcev brivnic pa se še nadalje krči, ne ozirajo se na to, kako so obrtni, samo da si prihranijo nekaj izdatkov. Radi tega je neobhodno potrebno, da prično naši mariborski brivci delati na to, da si nadoknadijo na kak način izgubo nastalo vsled krčenja števila obiskovalcev. — Kako? Najlažje se to doseže — ne z ribolovom, kateremu se nekateri že posvečajo ob času, ko nimajo strank — ampak z izvrševanjem lasnih del. S tem bi se brivci lahko pečali ob času, ko ni strank in prepričan sem, da bi se izplačalo. V našem Mariboru je lasna obrt še skoro docela mrtva in to iz enostavnega vzroka, ker se nihče ne poudi, da bi jo dvignil na ono višino, ki bi odgovarjala potrebam in sedanji moderni čobi. Naše mesto je precej veliko, radi tega bi ne bilo težko dobiti ne surovin, ne odjemalcev za lasne izdelke. Kako si predstavljam podrobnosti o razvoju te obrti v našem mestu, pa bom spregovoril enkrat pozneje.

Gospodarstvo.

Vzroki draginje.

(Iz trgovskih krogov.)

V preteklem letu govorilo se je plošno, da smo na vrhuncu naše draginje, ali bila je to velikanska zmeta. Ravno se je draginja od lani do sedaj podvojila, celo potrojila, se cene še redno dvigajo. Je to zelo žalosten pojav, tembolj žalosten za našo državo, ki ima najboljše pogoje za ceno življenja. Kje naj iščemo vzroke? Evo jih vsaj nekaj: Opaža se n. pr., da se ravno ob času našega izvoza tuja valuta dviga iz vzroka, da inozemci svoje potrebščine ceneje nabavijo, ker naša država zahteva kritje vedno le v dobri tuji valuti, nikakor pa v domači, ker se sami ne smatramo za zdravo. Žalosten gospodar, ki svoje imetje zaničuje. Ako bi bilo treba za kritje tukaj nakupljenega blaga le dinar, videli bi, da koliko bi dinar stal višje, cene blaga pa tem nižje. Tembolj pa bi se vzdignila valuta, če bi se carina na izvoz izdatno zvišala. Kakor pa je dosedaj bilo videti, smo popuščali, da inozemci naše blago kupujejo za nizko ceno. To je prvi tehnični vzrok draginje. Drugi veliki vzrok draginje pa je, da mi inozemsko blago prav drago uvažamo. Ni loviti, da smo že lani plačali na uvozno blago povprečno 30 do 50% carine,

imamo sedaj povišanje ažije kar na 700 do 1000%, dalje 50 do 100% železniškega poviška, visoko ležarino in mnogo drugih izdatkov. Po zadnji naredbi o odobrenjih imamo pa plačati razven visokih pristojbin še visoke bančne manipulacije in trpeti mnogo krat izdatne valutne izgube. Prištejamo pa še sedajne visoke poštne pristojbine v naši državi in pridemo do zaključka, da se uvoženo blago pri nas ne podraži le za 100%, ampak celo do 200 in 300%. Če pa prištejemo še žalostne razmere na železnici, da leži blago kar po cele mesece v vagonih, zgubi pri tem na teži in vsled tatvin, ali pa če upoštevamo posebno sedaj poštne carinske razmere v Mariboru, kjer leže poštni paketi že cele tri mesece v vagonih, potem se naj ne čudimo čez vedno naraščajočo draginjo. In vzamimo še končno delavnost v naši državi. Koliko pa imamo danes ljudi, ki sploh hočejo delati? Kamor se oziroma, povsod le zahteva po krajšem delavnem času. Izgovor socializmov, da zahtevajo to le, ker je še veliko brezposelnih, ki morajo priti do kruha, je sicer zelo lep in socialen, vendar pa popolnoma neopravičen, posebno neopravičen pa pri nas, kjer nimamo preveč, ampak celo premalo delavnih ljudi. To dokazuje danes lahko vsak kmet in podjetnik. Med našim ljudstvom je mnogo delamrznih, mnogo več pa volje do

veseljačenja. In to je tretji vzrok naše draginje. Zadnji vzrok naše draginje je pa še tudi vsakočasno povišanje monopolnih pristojbin, najbolj povišanje monopolov na življenske potrebščine, kakor na sladkor, sol, kavo, petrolej itd. Tudi državna uprava sama je torej med tistimi, ki povzroča draginjo.

Ali pa je to potrebno? Nikakor ne! Naše ljudske zastopnike prosimo in pozivamo, da se zavzamejo z vso vneto za naslednje: Delajte v gospodarskem smislu, zatirajte korupcije, zahtevajte, da se izvozne kupčije delajo le v naši valuti, zabranjujte izvoz blaga, katero nam je doma nujno potrebno (kakor sedaj surove kože), zahtevajte boljše poštne, železniške in carinske razmere. Naše ljudstvo pa se naj poprime smotrne in vztrajne dela! Potem bo sta tudi beda in draginja polagoma ponehali in priti morajo pri dobrem in varnem ter umnem gospodarstvu spet lepši in boljše časi.

g Borza v Ljubljani. Sporočajo nam, da se v kratkem otvori v Ljubljani borza za blago in vrednote ter menda tudi za valute. Pripravljalna dela so v polnem teku. Z veseljem beležimo to vest, kajti borza bo za naše trgovstvo, industrijo in za narodno gospodarstvo sploh prevažnega pomena. — Začasno tajništvo ljubljanske borze posluje v Ljubljani, v hiši Slovenske

banke, Cankarjevo nabrežje, I. nadst. (vhod za vodo). Uradne ure vsak dan od 16. do 18. ure.

g Dobava vreč. Dne 26. avg. t. l. se sklene v pisarni ekonomskega oddelka vojnega ministarstva v Beogradu pogodba glede dobave 100.000 komadov vreč iz jute. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava kartona. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 28. avgusta t. l. ob 11. uri dopoldne ofertalno licitacijo glede dobave 52.000 kg kartona. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki in vzorcem je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava mesa. Dne 19. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne se sklene v intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani in pri komandi vojnega okruga v Celju pismena pogodba glede dobave mesa za garnizijo Celje za mesec sept. 1922. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Darujte za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(36)

In že dolbejo in vrtajo in rovljejo od nesnage magogasti moške rojema pod žirali pošastnega orjaka, da mu zdravijo pot. Puhajoč donajajo moške pragove in tračnice, vdelavajo pragove, pričvrščajo tračnice in pošast se speha, naprej.

Njegovega unesnaženega trupa, bočja, vampa, zboklega hrbta se drže majceni ljudje. V krovino in v boke, v spodek in v štrleče balvane vrtajo luknje, ki jih je moči vsak čas ko bi trenil nadeti z naboji in odpaliti.

Kakor je delovrba blaznela grozničavo in peklenko pred vrtnim strojem, tako je besnela grozničavo in peklenko za njim, kjer je vrela iz njega brezkončna struja hribine. Ne prav pol ure kesneje je bilo treba stroju dve sto metrov proste poti navzad, da počaka razstrelbe.

Brž ko se je pokazala hribina na venomer potujoči rešetki izpod strojnega vampa, so poskakali nanjo mladenski hrustje, da se polastijo velikih balvanov, katerih ne bi mogla vzdigniti človeška moč. Pomikajoč se z rešetko vred, ki je potovala deset korakov navzad za stroj, so verige, ko so bile okoli velikih balvanov sklenjene, pričvrščali ob prekladače, ki so molele iz od zadnjega ostenka vrtnega stroja in bolvane vzdigale.

Venomer potujoča rešetka pa je sula hribinsko obilje bomf na prrask in drum na tresk v nizke, železne hudo zbunkane voziče, skoro prav take, kot jih imajo po premogovnikih, in ti so drdrali, brezkončen vlak, z levega tira po spojni kolotečini v polkrogu na desnega in zastajali ob rešetki vzadi baš tako dolgo, kolikor je bilo treba, da vase dobe kršje in balvane. Vlačila jih je jamska lokomotiva, katero so poganjali akumulatorji. Kepe ljudi z obledelimi obrazi, s slizečo brozgo na ustnih, so se motovile krog rešetke in vozičev, so rile, valile, kidale in vikale in jarka svetlina od obseval je bleščila neusmiljeno vanje, sapa od prevetroval pa je vanje piskala kakor burja.

Bitev pri vrtnem stroju je bila morilna in sleherni dan je bilo kaj ranjencev, čestokrat kaj mrtvecev.

Po štiriurnem divjanju so se moštva zamenjevala. Povsem iznemogli, prekuhani v lastnem znoju, oblede in napol brez zavestni od srčne oslabelosti, so pocpali na moko, v železniški voz nasuto hribino. Popali so, ko bi trenil. Prebudili so se stoprv na planem.

Delavci so znali popevko, ki jo je zložil nekdo iz njihovih vrst. Začenjala se je tako-le:

Če mu delaš znotri, kjer te že v predorskem peklu, brate, kuha v peklu, da je joj, dolar ti od ure še posebej plača, dolar še posebej plača ti od ure Mac za znoj...

Stotinoma so ubegli »peklu« in mnogi so se v kratkem zrušili za vedno. Pa so vseskoz prihajali novi!

2.

Mala jamska lokomotiva pa je prerovštavala z naloženimi voziči kilometer za kilometrom po predoru, vse do tja, kjer so stali železniški vozovi in so voziče potegovali s prekladačami kvišku ter jih izpraznjevali. Ko so bili železniški vozovi nasuti, je vlak oddrdal — vsako uro jih je odhajalo po dvanajst in več — in že je stal na njegovem mestu drug vlak, poln gradiva in ljudi.

Ameriška rova sta bila pod konec drugega leta izvojljena devetdeset in pet kilometrov daleč in po vsi tej močehni dalji je besnela grozničava delovrba. Zakaj Allan je priganjal neprenehoma k skrajnemu naporu moči, slednji dan, slednjo uro. Brezobzirno je odslavljal inženjerje, ki niso zmagovali zahtevanih kuhičnih metrov, brezobzirno je odpuščal delavce, ki jim le pohajala sapa.

Kjer še rovtajo železni voziči in je razmelinjeni rov res poln prašine in kamnenga drobljiva ter navdan z gromovitim hrupom, tam že vlačijo bataljoni delavcev v svitu, ki ga podajajo odsevala, tramove in podboje in plohe, da zaščitijo rov zoper vdirajočo se hribino. Krdelo tehnikov poklada elektrovodno žičje ter začasne mehove in cevi za vodo in pričrpavani zrak.

Ob vlakih se podijo krdela ljudi tja in sem ter razkladajo gradivo in ga porazdeljujejo ob progi, da bo samo treba seči po njem, kadar bi ga rabili: tramove, plohe in deske, skobe, železne nosilce, vijake, cevi, elektrovodno žičje, svedre, razstrelne tulce, verige, tračnice, pragove.

Po tri sto metrov vsakebi pa besnijo roji zamazancev med podboji zoper rovski bok s skalnimi svodri. Streljajo in izsekavajo dolbino, kakor mož visoko; čim prihrumi glušilo zvižgajo vlak, se razbegnejo med podboji. A kmalu je dolbina tolkani globoka, da se jim več ni treba brigati za vlake, in nekaj dni nato doni bok voila in se zruši, moške pa stojijo v vzporednem rovu, kjer vihrijo vlaki mimo njih prav kakor onstran. Potem odkorakajo svojih tri sto metrov naprej in se lotijo novega vprečnega preboja.

Ti vprečnjaki rabijo v prevetrovanje, v sto drugih svrh.

Njim za petami pa hodi oddelek, ki mu je naloženo, da te ozke zvezne prehode obzidava, kakor velela umetnost. Od leta do leta ne obnavljajo ti moške nič drugega. Le vsak dvajseti vprečnjak puščajo, kar kršen je.

Dalje, naprej!

Prihrmi vlak in se pri dvajsetem vprečnjaku ustavi. Roj začrnenih delavcev poskače raz vozove in svedri, cepini, železni nosilci, vreče s cementom, tračnice, pragovi: vse prehaja po njih ramah bliskoma v vprečnjak, od zadaj pa že jakajo nestrno zvonci zaustavljenih vlakov. Dalje! Vlaki zdrdajo. Začrjene delavce je pogoltnil vprečnjak; tam zdaj škričijo svedri, odlekovajo trski, se razpokava hribina: vprečnjak se širi in širi, iz njega nastane vprečni rov, spodek so mu iz železa in betona; skozenj drži tir: dogotovljeno je izogibalščje.

Ta izogibalščja imajo povsem neocenljivo vrednost, da je moči, za vsakim šestim kilometrom prevoditi brez prestanka drdrajoče vlake z gradivom in hribino iz enega rova v drugega, kadarkoli je potreba.

Na ta kaj preprosti način je šest kilometrov dolga proga osebljena za dodelavo.

Šest kilometrov dolgi gozd preklad, podbojev, o-pornikov, prečnikov se pretvarja v šest kilometrov dolg gozd železnih reber in železnega navzkrižja.

Kjer je pekel, so tudi vice. In zato niso gradili predora samo »hellmani«, marveč tudi »purgatorymani«, zakaj temu delaviščju se je reklo »purgatory«.

Tukaj je pot prosta in v ta del rova se toči veltok železniških voz in ob železniških vozovih vise delavci kakor grozdje. Na sto krajih hkratu se vname bitev: topovski strelji, navestila iz rogov, zablski obseval. Razstreljujejo, da bo rov ustrezno širok in visok. Doneva, kakor bi v ladjo oklopnicno udarjali izstrelki: železni podvali in tračnice, ki gromočejo na tla. Rov se zasipava z železnino, prebarvano s svinčeno rdečico, z rebri, s ploščami, ki so jih razblinile železarnice v Pensilvaniji, Ohiju, Oklahami, Kentuckyju. Stara tračnice rujejo proč, dinamit in melanit razporjavata spodek, vse križem jakajo kopače in lopate. Pozor! Začuje se ječanje in rohanje, pojavilo se skremžena usta, nabrekli mišice, v sencih trzajoče žile, (kakor bi se zvijale kače), pomika se telo za telesom: naporoma vlačijo spodnjake, mogočne podvale, skovane v obliko dvojnega T, določene, da bo na njih ležala tračnica za predorske vlake (predorska železnica se namreč gradi kot enotračniška železnica). Tropi inženjerjev z merskimi instrumenti in aparati leže po tleh in delajo; vsi živci so jim napeti, polugola telesa jim tigrasto marogata znoj in nesnaga. Moške vdelavajo spodnjake, po štiri metre dolge, osemdeset centimetrov globoke v končinali lahno navzgor ukrivljene, v beton. Kakor bi pokladali ladijsko hrbtice, tako dokladajo spodnjak k

spodnjaku, za njimi pa vali svoje valove betonska reka in preplavlja spodnjake, da jih ni več videti. Pragovi. Kakor vlačijo sto mravelj trudoma slamno bilko, tako vlačijo stotina sopihajočih mož s klecavimi koleni mogočne, trideset metrov dolge tračnice, da jih pričvrstijo na proge. Za njimi klecajo drugi s težejimi deli rebrovja, ki naj oklene kot železno navzkrižje vso trajčasto obilno predora. Ko je to rebrovje spojeno, tvori pakrog, ki je na spodku nekoliko sploščen. Vsako rebro sestoji iz štirih delov: iz podsada, dveh bočnikov (odpornikov) in podkrovnika ali vrhnjaka. Ti deli so iz palec debelega železa in med sabo sklenjeni z močnimi razperami, da tvorijo nekako predalčasto oščitje. Za-kovni stroji klonkajo, rov doni. Rebri se sklepa z rebrom. Rešetovje z železnine, prebarvane s svinčeno rdečico, oklepa rov. A že se, tam zadi, vzpenjajo po železnem navzkrižju zidarji, da pozidajo predora oščitje, meter debel oklep iz železobetona, ki ga ne more razdejeti noben pritisk za ves svet ne.

Ob treh straneh mogočne tračnice polagajo, zvarjajo, sevijajo primerno vsakebi cevi vseh premerov: cevi za telefonske in brzojavne žice, za elektrovodne kablje, zajetne cevi za vodo, obilne cevi za zrak, ki ga bodo stroji zunaj na planem pritiskoma gnali v rove, ne da bi kdaj prenehali, posebne cevi za pnevmatično brzdostavno pošto. Cevi prekrivajo s peskom, gramozom; črez to pokladajo pragove in tračnice za navadne vlake z gradivom, solidne tire, po katerih se smejo dreviti gradivni in hribinski vlaki s hitrino brzovlakov.

Jedva so tu spredaj zakovali poslednje rebro, že so tiri za šestkilometersko progo tudi dogotovljeni. Privedejo vlake in ti se že drevijo mimo, ko še vise po železnem navzkrižju zidarji.

Trideset kilometrov za naprednjakovem, kjer je hrumel vrtni stroj, je bil rov že povsem dograjen.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

ABADIE

Ottoman, Altesse, Zora cig. papir in stročnice pripre-roča na debelo

D. ROSINA preje M. Stadler, Maribor, Ve-trinjska ulica šte. 26. 1413

Zamenjam stanovanje

v Ljubljani, obstoječe iz dveh malih sob in kuhinjo proti enakemu stanovanju v Mariboru. Ponudbe pod »Takoj na razpolago« na upravo lista. 1409 3-2

Seno, slamo, drva, premog, žito, krom, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Nove sode od 100—900 litrov proda Jos. Ramsak, sodar, Ru-se. Sodi bodo v soboto, dne 19. avg. v Mariboru na mero-izkusnem uradu na vpogled. 1410

Dobro mleko in drugi mlečni izdelki se dobijo v mlečarni Ivana Golob, Slovenska ul. 16. 1411 10-1

Mladim poročencem se odda soba. Naslov pove uprava. 1412

V brivnici »Union« na Glavnem trgu prvovratna postrežba in popolnoma znižane cene. 1398

Dve postelji z žimnastimi vložki, dve nočni omari, dve omari za obleke, omara s predali miza in gramofon se proda. Studenec, Aleksandrova cesta 37.